

Infosheet Trends woonoverlast

Het CCV monitort continu ruim honderd bronnen om zicht te krijgen op trends in veiligheid, criminaliteitspreventie, handhaving en regelgeving. De focus ligt op het bijeenbrengen en duiden van cijfermatige gegevens, informatie over beleidsontwikkelingen, uitkomsten van nieuwe effectiviteitsstudies en nieuws over innovatieve praktijktoepassingen. Hieronder worden enkele actuele ontwikkelingen op het gebied van woonoverlast samengevat, die in de eerste zes maanden van 2011 zijn gesignaleerd.

CIJFERS EN TRENDS

Al jaren is burengerucht de meest voorkomende vorm van overlast in de gemeente Amsterdam. Toch lijkt de problematiek te verminderen: over woonoverlast kwamen in 2010 ruim 12.500 meldingen binnen bij de politie en dat zijn er duizend minder dan het jaar ervoor.

De VROM-Inspectie heeft in het najaar van 2010 tijdens onderzoek bij bijna de helft van de gemeenten (188 in totaal) geconstateerd dat ongeveer de helft van de bezochte gemeenten (92) kampt met woonoverlast. In totaal 19 gemeenten signaleerden knelpunten bij de aanpak van woonoverlast.

Er is onvoldoende bekend over het exacte aantal multiprobleemhuishoudens per gemeente, blijkt uit onderzoek dat in 2011 verscheen naar aanleiding van het experiment 'Achter de Voordeur'. Niet alle personen met problemen komt uit een gezin waar iedereen problemen heeft, en niet ieder huishouden heeft zoveel problemen dat er sprake is van zware multiproblematiek. Het is dan ook lastig om te bepalen welke huishoudens bij de zogenoemde 'achter de voordeur'-aanpak passen en wat de criteria daarvoor zijn.

Buurtbemiddeling wordt in steeds meer gemeenten toegepast. In 2007 waren er 81 projecten in 77 gemeenten; in 2008 waren er 108 projecten in 106 gemeenten; in 2009 waren er 135 projecten in 148 gemeenten en in 2010 waren er 150 projecten in 164 gemeenten.

Hoewel uit een evaluatie van Skaeve Huse blijkt dat de zogenoemde asowoningen door bewoners en omwonenden positief worden ontvangen, neemt het aantal projecten af. Dat signaleert de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting, dat in 2010 een evaluatie van een Nederlands experiment publiceerde. Aan het experiment namen 27 projecten mee in vijf gemeenten. Toch blijkt het in de praktijk nauwelijks mogelijk om nieuwe Skaeve Huse te ontwikkelen, en zijn een aantal lopende projecten stopgezet. Een veelgenoemd probleem is dat de gemeenten geen locaties voor de huisvesting van overlastgevend personen durven of kunnen aanwijzen.

versie
15-08-2011

AANPAKKEN EN PRAKTIJKERVARINGEN

Het kabinet heeft in 2011 een nieuwe versie van de Handreiking Aanpak woonoverlast en verloedering gepubliceerd. Daarin wordt uitgelegd hoe gemeenten ook overlast rond woonschepen, kamerverhuurpanden en recreatiewoningen kunnen bestrijden. Naast deze nieuwe onderwerpen zijn sommige bestaande onderwerpen van de Handreiking geactualiseerd zoals bijvoorbeeld de relatie met de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

De gemeente Utrecht is in 2011 als eerste in Nederland gestart met het screenen van overlastgevende huurders met als doel hen - in het uiterste geval - uit huis te zetten. De screening, die door de politie wordt uitgevoerd, wordt ingezet om te voorkomen dat er meer 'overlastgezinnen' komen wonen in de probleemwijk Zuilen. Potentiële nieuwe bewoners en hun kinderen boven de 12 jaar mogen niet meer dan drie keer in het politiestelsel over de afgelopen vijf jaar voorkomen of meer dan zes keer in het voorafgaande jaar een melding van overlast tegen zich hebben gehad. Ook steeds meer andere gemeenten stellen voorwaarden aan nieuwe bewoners voor risico- en probleemwijken. In bijvoorbeeld de Dichtersbuurt in Amsterdam-West worden nieuwe bewoners gescreend op drugsantecedenten. Maar dat ook van al zittende overlastgevende bewoners een dossier wordt opgebouwd om ze in het uiterste geval te kunnen uitzetten, zoals in Utrecht gebeurt, is nieuw.

In twee Tilburgse impuls wijken zijn pilots opgezet om woonoverlast te bestrijden: Kanswonen en Balans in de Kruidenbuurt. Bij Kanswonen maken huurders bij de aanvang van de huurovereenkomst met de woonconsulent en huismeester afspraken over actieve begeleiding door gepaste personen of organisaties. Doel is het bevorderen van zelfstandig probleemoplossend vermogen van bewoners en het achterliggende idee is dat dit ook een positieve impuls aan de buurt geeft. Volgens een eerste evaluatie is Kanswonen geschikt om uit te groeien tot een reguliere werkwijze. Hiermee kan anonimiteit uit het toewijzings- en beheerbeleid worden gehaald en leefbaarheid verbeterd. Aanvullend is een driesporenbeleid aan te bevelen om zo ook grip te krijgen op de reeds zittende bewoners. De pilot Balans in de Kruidenbuurt richt zich op het ombuigen van een negatieve spiraal in de woonbuurt. Aan kandidaat-huurders wordt alleen een huurcontract aangeboden als ze voldoen aan twee voorwaarden: niet geregistreerd staan in het

herkenningsdienstregister van de politie en beschikken over een inkomen uit loon. Uit de evaluatie blijkt dat de interventie de buurt heeft verbeterd. Er komt een ander soort bewoner binnen, het aantal overlastmeldingen daalt en uit de Leefbaarheidsmonitor blijkt een verbeterde leefbaarheid. Er is wel sprake van een waterbedeffect op andere buurten.

Het onderzoek concludeert dat Balans in de Kruidenbuurt een effectieve maar tijdelijke maatregel is die ingezet kan worden zodra een buurt in korte tijd in een sterke negatieve spiraal belandt. De verwachting is dat met het opheffen van de maatregel de buurt opnieuw zal afglijden - daarom is het oppakken van een werkwijze zoals Kanswonen aan te bevelen.

Het experiment 'Achter de Voordeur' is een effectieve aanpak van zogenoemde multiprobleemgezinnen, blijkt uit de evaluatie van pilots in Amsterdam, Den Haag, Nijmegen, Eindhoven, Groningen en Enschede. De aanpak bestaat er uit dat gemeenten per gezin één plan opstellen en één regisseur aanstellen met als doel meer rust in de gezinnen te brengen en hulp beter op elkaar af te stemmen. Dit heeft minder escalaties tot gevolg, wat weer leidt tot bijvoorbeeld minder schooluitval of minder kosten van opvang en justitie. De aanpak blijkt volgens het onderzoek van Partners + Pröpper aantoonbare effecten te sorteren: gezinnen worden eerder geholpen, waardoor escalaties worden voorkomen, en hulpverlening wordt efficiënter en daardoor mogelijk kostenbesparend. De aanpak kan er ook voor zorgen dat meer gezinnen het einddoel bereiken. Dat wil zeggen dat ze beter scoren wat betreft onder andere zelfredzaamheid, arbeidsparticipatie en sociale participatie in de buurt, dat ze minder overlastgevend gedrag vertonen, en dat ze er in slagen de basisvoorwaarden (woonruimte, gas, water, licht) beter op orde te hebben.

In multiculturele wijken lopen burenruzies sneller uit de hand, blijkt uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen. In de meeste gevallen gaan de buurtconflicten over geluidsoverlast. Autochtone bewoners ergeren zich het meest aan overlast van burens met dezelfde culturele achtergrond. Volgens het onderzoek kan buurtbemiddeling bij dit soort conflicten helpen; buurtfeestjes zijn juist af te raden, omdat die de kans op escalatie alleen maar kunnen vergroten.